

Stap 2: Breng noodzakelijke voorzieningen in orde

Voorbeeld¹

Cursus: Steun bieden aan Vluchtelingenkinderen in het onderwijs

Augeo, Andrea Smits

Het goede voorbeeld

Augeo biedt twee gratis online cursussen aan voor leerkrachten in het primair onderwijs (PO) en docenten en mentoren in het voortgezet onderwijs (VO). Met deze cursussen wil Augeo bijdragen aan ondersteuning van vluchtelingenkinderen en -jongeren in de klas. Beide cursussen worden ondersteund door het ministerie van OCW, LOWAN en de PO/VO-raad om onderwijzend Nederland te helpen bij de opvang van vluchtelingenkinderen.

“Augeo wil dat vluchtelingenkinderen zich weer veilig voelen, kunnen leren en kunnen herstellen van hun ervaringen. Leerkrachten en docenten kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Om hen daarbij te helpen, bieden wij leerkrachten en docenten een gratis online cursus”

De cursus is voortgekomen uit het brede project ‘Steun bieden in het onderwijs’ van Augeo. Dit project richt zich op het steunen van kinderen die ingrijpende gebeurtenissen hebben meegemaakt. Vanuit deze lijn is de cursus voor vluchtelingenkinderen ontwikkeld in samenwerking met experts van Pharos, Stichting Centrum’45 en een klinisch psycholoog. Ook LOWAN en ervaren docenten hebben bijgedragen met hun expertise. Verder vertellen oud-leerlingen, die als kind of jongere naar Nederland vluchtten, in de cursus hun verhaal.

Als kinderen schokkende gebeurtenissen meemaken, hebben zij een steunfiguur nodig om te kunnen herstellen. Een steunfiguur is een volwassene die kinderen kan helpen de situatie te begrijpen en om te gaan met de gevoelens van stress. Omdat kinderen dagelijks naar school gaan, kan de leerkracht voor hen een betrouwbare steunfiguur zijn, die hen helpt hun natuurlijke veerkracht te versterken.

---

¹ De Werkgroep Kind in azc is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de voorbeelden. De initiatieven zijn door de werkgroep verzameld en met goedkeuring van de diverse organisaties publiceren we deze voorbeelden.

Dit helpt schadelijke gevolgen van stress (zoals depressie, angst en agressie) te voorkomen, nu en in de toekomst.

Het doel van deze cursus is om leerkrachten te helpen vluchtelingenkinderen te steunen en hun natuurlijke veerkracht te vergroten. Een oud-leerlinge laat weten: "Geef kinderen niet het gevoel dat zij anders zijn dan anderen, want dit maakt hen onzeker. Op school is er gelukkig juist de ruimte om jezelf te zijn. Ik heb dan misschien wel iets anders meegemaakt dan andere kinderen, maar ook ik mag er zijn".

Na het beschikbaar komen van de online cursus voor het primair onderwijs in december hebben al zo'n 1300 leerkrachten deelgenomen aan de online cursus². Half juni is de cursus voor het VO online gekomen en die is inmiddels al gevolgd door ongeveer 100 leerkrachten¹.

De cursus bestaat allereerst uit een theoretisch gedeelte over de effecten van chronische stress op kinderen. Verder wordt in dit onderdeel aandacht besteed aan het natuurlijk herstel van kinderen. Vervolgens zijn er een aantal thematische hoofdstukken met daarin praktische tips. Er wordt gewerkt met verschillende werkvormen waaronder casuïstiek, animaties en ervaringsverhalen van kinderen en docenten.

Bijdrage aan voorzieningen voor kinderen

Een Afghaanse jongen zegt: "Juf liet mij merken dat ik erbij hoorde, net zoals alle andere kinderen. Zij had de klas ook al voorbereid op mijn komst, waardoor ik mij gelijk welkom voelde op school".

Het leveren van een bijdrage aan een veilige schoolomgeving en het verminderen van stress bij vluchtelingenkinderen staat centraal in deze cursus. Verder wordt de natuurlijke veerkracht van kinderen en jongeren bevorderd, zodat zij zich veilig voelen en weer kunnen leren. Thema's van de cursus voor het primair onderwijs zijn:

1. *Veiligheid vergroten:* Leerkrachten leren hoe zij de veiligheid in de klas kunnen vergroten. Bijvoorbeeld door het creëren van vaste patronen in de klas, zoals het hebben van een eigen tafeltje. Naast veiligheid wordt er aandacht besteed aan hoe de natuurlijke veerkracht van kinderen kan worden benut en vergroot.
2. *Emoties hanteren:* Leerkrachten leren hoe ze kinderen kunnen helpen hun emoties te begrijpen, beheersen en uiten; de emoties die zij voelen zijn namelijk een normale reactie op wat ze hebben meegemaakt. Cursisten leren om te gaan met stressreacties van kinderen.
3. *Gedrag reguleren:* Aan leerkrachten worden handvatten geboden voor het stimuleren van gewenst gedrag en het corrigeren van ongewenst gedrag via een veilige methode. Zo leren kinderen met steun van hun leerkracht zelf hun gedrag te reguleren.
4. *Relaties stimuleren:* In dit onderdeel leer je meer over hoe je het kind kan helpen zich veilig te voelen in de klas, door een steunende relatie met jou als leerkracht en door het zorgen voor een veilige groep. Er worden adviezen gegeven in hoe een veilige relatie tussen leerkracht en vluchtelingenkind en de relaties tussen kinderen onderling kunnen worden bevorderd.
5. *Ouders betrekken:* Naast het versterken van de rol van ouders als primaire opvoeder, is het belangrijk om ouders uitleg te geven over het Nederlandse schoolsysteem en bijvoorbeeld over feestdagen die gevierd worden op de school. Hiervoor worden tips aangeboden.
6. *Zorgen voor kinderen en zorgen voor jezelf:* In dit onderdeel wordt aandacht besteed aan wanneer welke hulp ingeschakeld moet worden voor kinderen. Zorgen voor jezelf is gericht op het voorkomen van overweldigd te raken door de verhalen van vluchtelingenkinderen.

---

² NB. Deze getallen zijn van juli 2016.

Daarnaast wordt in de VO-cursus stilgestaan bij de kenmerken van de jongeren, aangezien deze naast de ervaring van het vluchten ook te maken hebben met problemen die het puber-zijn met zich meebrengt.

“De insteek voor deze cursus is dat je blijft handelen zoals je altijd al doet als leerkracht, maar met extra aandacht voor de achtergrond van vluchtelingenkinderen.”

AUGEO LEERT VLUCHTELINGENKINDEREN

🏠 9 / 16 Emoties hanteren

1 2 3 4 5 6

Casus: Youssouf

Youssouf is nu enkele maanden in Nederland. Hij laat weinig emoties zien en reageert af en toe zeer angstig op vooral geluiden. Wat heeft Youssouf nodig om te herstellen?

- Hij heeft misschien therapie nodig, als zijn stressklachten hem steeds meer belemmeren.
- Hij heeft niets extra's nodig; de meeste vluchtelingenkinderen herstellen van hun stressklachten.
- Hij heeft snel therapie nodig, want deze reacties zijn een symptoom van posttraumatische stress.
- Youssouf heeft eerst steun en support nodig van zijn ouders en andere volwassenen in zijn leven.

Hoe kunnen scholen gebruik maken van deze cursus?

Voor geïnteresseerde docenten is het mogelijk om de cursus individueel te volgen. Van een aantal scholen is bekend dat zij alle docenten de cursus laten volgen en er dan op terug komen in een teamvergadering om te kijken hoe je bijvoorbeeld als school omgaat/om wil gaan met veiligheid, ouders betrekken of in het begrenzen van wat je als docent kunt doen.

Het is belangrijk om te weten dat het gaat om een online basiscursus. Augeo streeft ernaar om zoveel mogelijk mensen te bereiken en hen een steuntje in de rug te geven. Als gift aan alle leerkrachten wordt basiskennis over steun bieden aan vluchtelingenkinderen aangeboden. Mocht men hier behoefte aan hebben, dan is een aanvullende training voor verdieping op thema's of het oefenen met specifieke vaardigheden een goede keuze.

“Met name nieuwe docenten geven aan echt iets te hebben gehad aan de praktische tips. Maar ook de meer ervaren leerkrachten laten weten dat zij veel nuttige dingen uit de cursus hebben gehaald.”

De tijdsbesteding voor het volgen van de gehele cursus is maximaal vier uur. De verschillende thema's kunnen overigens ook flexibel en onafhankelijk van elkaar gevolgd worden. De tijdsinvestering verschilt per thema, maar zal ongeveer een half uur in beslag nemen.

Meer weten?

Ga naar de website: www.augeo.nl/vluchtelingenkinderen. Op deze pagina is informatie te vinden over de cursus PO voor docenten op het basisonderwijs en de cursus VO voor docenten op het voortgezet onderwijs. Aanmelden voor de gratis cursus is tevens mogelijk via de hierboven genoemde website of het bekijken van een promo of demo.

